

ต้องขับไล่ภูหาชาดีให้แตก

ต้องขบปัญหาชาติให้แตก

สถานการณ์ภัยแล้งในปีนี้ ทำให้สังคมไทยได้เห็นบางภาพ ชาวที่ไม่เคยคิดว่าจะได้เห็นมาก่อน อย่างเช่น เครื่องสูบน้ำขนาดใหญ่ ที่เรียกกันว่า พญานาค ถูกชาวนาใน ต.กระเสียว อ.สามชุก จ.สุพรรณบุรี ร่วมแรงร่วมใจกันนำมาตั้งริมฝั่งคลองมะขามเฒ่า-อู่ทอง เพื่อเร่งระดมสูบน้ำเข้าแปลงนาของพวกเขา ด้วยหวังว่าจะช่วยรักษาต้นข้าวที่มีอายุประมาณ 2 เดือนให้รอดพ้นจากการแห้งเหี่ยวเฉาตายไปจนกว่าฝนจะตกลงมาในอีก 1-2 เดือนข้างหน้า หรืออาจจะนานกว่านั้น ทั้งนี้เป็นผลมาจากสงครามแย่งน้ำกันทำนาที่เริ่มอุบัติขึ้นที่นั่น โดยก่อนหน้านี้ สำนักชลประทานที่ 12 จ.ชัยนาท ได้จัดระเบียบการปล่อยน้ำเพื่อให้ชาวนาที่ลงกล้าไปแล้วสูบน้ำไปใช้ได้บ้าง แต่ในมุมมองของฝ่ายชลประทานยังบอกมาพร้อมกันนั้นว่า ที่จริงแล้วการปล่อยน้ำจากอ่างเก็บน้ำต่างๆ เป็นการบริหารจัดการเพื่อประโยชน์ด้านอื่นด้วย เมื่อน้ำถูกปล่อยมาในคลองเดียว การสูบน้ำไปใช้ทำนาจะทำให้น้ำที่จะใช้สอยประโยชน์ด้านอื่นน้อยลงไปด้วย

ที่ อ.อัมพวา จ.สมุทรสงคราม ซึ่งเป็นที่ตั้งของตลาดน้ำ ยามเย็นอันเลื่องชื่อ และเป็นแหล่งท่องเที่ยวติดอันดับต้นๆ ของประเทศ ระดับน้ำในคลองอัมพวาลดต่ำลงจนเหลือก้นคลอง แลดูเหมือนร่องน้ำมากกว่าจะเป็นคลองอันเกื้อหนุนวิถีชีวิตโดยปกติได้ ชาวบ้านบอกว่า หน้าแล้งปีนี้เขื่อนขนาดใหญ่ที่ จ.กาญจนบุรี ซึ่งเป็นแหล่งกักเก็บน้ำอเนกประสงค์ ปล่อยน้ำลงมาน้อยกว่าทุกปีที่ผ่านมา เพราะต้องสำรองไว้เพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคในเมืองใหญ่ พร้อมกับรักษาระบบนิเวศในหลายจังหวัด คือ กาญจนบุรี นครปฐม เพชรบุรี ราชบุรี สมุทรสาคร สมุทรสงคราม นั้นหมายความว่า พื้นที่เกษตรกรรมในจังหวัดเหล่านี้กำลังตกอยู่ในภาวะวิกฤติ เช่นเดียวกับการท่องเที่ยว และระบบนิเวศที่กำลังได้รับผลกระทบเป็นลูกโซ่

อีกเหตุการณ์หนึ่ง อันน่าจะอยู่ในบริบทที่ว่าด้วยปัญหาการใช้ทรัพยากรอย่างเป็นธรรม คือ เมื่อเร็วๆ นี้ ศาลปกครองกลาง ได้มีคำพิพากษาให้ตั้งคณะกรรมการไตรภาคีประกอบด้วย ตัวแทนชาวบ้าน กรมประมง และฝ่ายวิชาการ ขึ้นมาเพื่อหาข้อยุติกรณีความขัดแย้งเรื่องการทำประมงด้วยโพงพาง ระหว่างกรมประมงกับชาวบ้านที่ ต.ยี่สาร อ.อัมพวา จ.สมุทรสงคราม หลังจากชาวบ้านนำเรื่องที่ทำกรมประมงออกประกาศห้ามจับสัตว์น้ำด้วยโพงพาง เพราะเห็นว่าเป็นการทำลายพันธุ์สัตว์น้ำและระบบนิเวศ ขณะที่ชาวบ้านยืนยันในเรื่องวิถีชีวิตและอาชีพที่ทำสืบเนื่องกันมายาวนานหลายชั่วอายุคน นั้นเป็นการบ้านข้อใหญ่ที่ทั้งสามฝ่ายจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ และให้ความเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการทรัพยากรของชาติที่นับวันจะยิ่งร่อยหรอลง

ขณะเดียวกันมีข่าวว่า กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ที่ อ.อัมพวา จ.สมุทรสงคราม ซึ่งเป็นที่ตั้งของตลาดน้ำ
ยามเย็นอันเลื่องชื่อ และเป็นแหล่งท่องเที่ยวติดอันดับต้นๆ ของ
ประเทศ ระดับน้ำในคลองอัมพวาลดต่ำลงจนเหลือก้นคลอง แลดู
เหมือนร่องน้ำมากกว่าจะเป็นคลองอันเกื้อหนุนวิถีชีวิตโดยปกติได้
ชาวบ้านบอกว่า หน้าแล้งปีนี้เขื่อนขนาดใหญ่ที่ จ.กาญจนบุรี ซึ่ง
เป็นแหล่งกักเก็บน้ำอเนกประสงค์ ปล่อยน้ำลงมาน้อยกว่าทุกปีที่ผ่านมา
เพราะต้องสำรองไว้เพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคในเมืองใหญ่
พร้อมกับรักษาระบบนิเวศในหลายจังหวัด คือ กาญจนบุรี นครปฐม
เพชรบุรี ราชบุรี สมุทรสาคร สมุทรสงคราม นั้นหมายความว่า พื้นที่
เกษตรกรรมในจังหวัดเหล่านี้กำลังตกอยู่ในภาวะวิกฤติ เช่นเดียวกับการ
ท่องเที่ยว และระบบนิเวศที่กำลังได้รับผลกระทบเป็นลูกโซ่

อีกเหตุการณ์หนึ่ง อันน่าจะอยู่ในบริบทที่ว่าด้วยปัญหาการใช้
ทรัพยากรอย่างเป็นธรรม คือ เมื่อเร็วๆ นี้ ศาลปกครองกลาง
ได้มีคำพิพากษาให้ตั้งคณะกรรมการไตรภาคีประกอบด้วย ตัวแทน
ชาวบ้าน กรมประมง และฝ่ายวิชาการ ขึ้นมาเพื่อหาข้อยุติกรณีความ
ขัดแย้งเรื่องการทำประมงด้วยโพงพาง ระหว่างกรมประมงกับชาว
บ้านที่ ต.ยี่สาร อ.อัมพวา จ.สมุทรสงคราม หลังจากชาวบ้านนำเรื่อง
ที่กรมประมงออกประกาศห้ามจับสัตว์น้ำด้วยโพงพาง เพราะเห็นว่าเป็น
การทำลายพันธุ์สัตว์น้ำและระบบนิเวศ ขณะที่ชาวบ้านยืนยันใน
เรื่องวิถีชีวิตและอาชีพที่ทำสืบเนื่องกันมายาวนานหลายชั่วอายุคน
นั่นเป็นการบ้านข้อใหญ่ที่ทั้งสามฝ่ายจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ
และให้ความเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการ
ทรัพยากรของชาติที่นับวันจะยิ่งร่อยหรอลง

ขณะเดียวกันมีข่าวว่า กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
กำลังดำเนินการทวงคืนผืนป่าที่ถูกบุกรุกไปปลูก
ยางพาราจำนวน 5 ล้านไร่ทั่วประเทศ ขณะที่องค์กรพัฒนาเอกชน
เห็นว่า การบริหารทรัพยากรของชาติด้วยอำนาจหรือกฎหมายจาก
ภาครัฐ คือการแย่งชิงทรัพยากรไปปู้ยี่ปู้ยำมานานหลายทศวรรษ เช่น
การประกาศกฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้และอุทยานแห่งชาติ ที่แย่งยึด
เอาสิทธิในการดูแลรักษาป่าจากชาวบ้านไปสู่ระบบราชการที่ล้มเหลว
และทำลายล้างสภาพแวดล้อม กรณีที่เกิดขึ้นทั้งหมดนี้คือตัวอย่าง
ที่สามารถยึดโยงเป็นสายใยเดียวกันได้ เพราะล้วนอยู่ภายใต้สภาพ
ปัญหาเดียวกันคือ การจัดการทรัพยากรของชาติที่ไม่เป็นธรรม ซึ่ง
น่าจะเป็นโจทย์ใหญ่เพื่อการปฏิรูปชาติบ้านเมืองอย่างแท้จริง ไม่ใช่
มัวเสียเวลากับเรื่องอื่นๆ อันด้อยค่า โดยเฉพาะการคิดหาทางเปิด
บ่อนเสรีอย่างที่ทำกันอยู่